## Benny Sharoni a Corvinus Egyetem Nemzetközi Tanulmányok Intézetében

2009. december 10-én a Budapesti Corvinus Egyetem Nemzetközi Tanulmányok Intézetének Benny Sharoni, a budapesti izraeli nagykövetség első beosztottja volt a vendége.

Benny Sharoni 2004 óta dolgozik az Izraeli Külügyminisztériumnál, előtte tíz évet töltött el az Izrael Védelmi Erők (IDF) egészségügyi részlegénél különféle pozíciókban. Részt vett négy humanitárius, illetve egészségügyi küldetésben többek közt Zairében, Kenyában, Macedóniában, Törökországban. Mielőtt Budapestre érkezett (2009-ben), három évet töltött el Izrael kairói nagykövetségén politikai munkatársként.

Benny Sharoni a Nemzetközi Tanulmányok Intézet vezetésével való rövid ismerkedés után előadást tartott és a hallgatók kérdéseire válaszolt.

Az előadás célja az volt, hogy az izraeli–palesztin relációban a lehető legaktuálisabb témákat elemezze. Az események kronologikus bemutatását a 2005-ben történt egyoldalú gázai kivonulás (Disengagement Plan) értékelésével kezdte. Az akkori izraeli miniszterelnök, Ariel Sharon által aláírt, majd 2005. szeptember 12-re teljesen egészében kivitelezett gázai eseménysorozat rendkívül fájdalmasan érintette az izraeli társadalmat. A pozitív perspektívák és a béke elérésének céljából Izrael magas árat fizetve, de kompromisszumot kötött. Az izraeli lakosság körében optimizmus volt megfigyelhető, ezért tudott 2006 márciusában kormányt alakítani Ehud Olmert a Kadima párt élén. A választási kampány további béketárgyalásokat irányzott elő, és a fájdalmas kompromisszumok mellett a végleges határok meghatározását ígérte.

Eközben a 2006-os palesztin választásokon meggyőző fölénnyel a Hamász (Iszlám Ellenállási Mozgalom) győzött, és ez hamar változást hozott a gázai övezetben is. A Hamász 2007-ben átvette Gázában a kormányzást, és attól kezdve mindennapossá váltak az Izrael elleni rakétatámadások. Sharoni nyomatékosította, hogy Izrael a várt konzervatív, együttműködésre képes szomszéd helyett egy radikális terrorista szervezetet kapott partnerként, amelynek fő célja elpusztítani Izraelt. Az előadás végén a Hamásszal kapcsolatos kérdésekre az első beosztott úr azt a választ adta, hogy Izrael kizártnak tartja, hogy a Hamásszal tárgyalóasztalhoz üljön. Az izraeli társadalmat a gázai-övezetben végbement változások eltántorították a további kompromisszumos megoldások támogatásától.

Az izraeli–palesztin viszonyban mérföldkőnek számított az ismételt izraeli–palesztin kapcsolatfelvétel 2007-ben, az annapolisi konferencia keretei közt. A résztvevő izraeli vezető, Ehud Olmert és a palesztin vezető, Mahmúd Abbasz amerikai koordináció mellett elkötelezettséget vállalt a kétállamos megoldás kivitelezése mellett, valamint megállapodás született a jövőbeni tárgyalások kereteiről. Ezt szakította meg a 2008. december–2009. januári gázai beavatkozás (Gaza Operation), amelyet a gázai övezetből az Izrael elleni rakétatámadások váltottak ki. Az izraeli társadalomban a csalódottság vált jellemzővé, hiszen az elmúlt évek tapasztalatai azt bizonyították számukra, hogy a békés megoldás propagálása nem célravezető. Nem volt tehát meglepő, hogy az addig békés megoldásra törekvő Kadima párt a 2009 februárjában tartott izraeli választásokon vereséget szenvedett (habár eggyel növelte mandátumainak számát), és a jobboldalra húzó Likud pártot kérte fel

Simon Peresz, Izrael állam elnöke a kormányalakítása. Másodszor vállalva miniszterelnökséget Benjamin Netanjahu alakított koalíciós kormányt, aki kétségkívül keményvonalas álláspontot megtestesítő politikus. Netanjahu azonban nyilvánosan kiállt a „kétállamos" megoldás mellett, amely koncepció a társadalom széleskörű támogatását élvezi. Sharoni azonban azt hozzátette, hogy a Likud párt ennek kivitelezését természetesen máshogy képzeli el, mint az előző kormány.

Időközben kialakult egy új nemzetközi elképzelés, amelynek megvalósításán jelenleg a volt brit miniszterelnök, Tony Blair is dolgozik a Nyugati Part területén. E szerint Izrael és a nemzetközi közösség együttes erővel segít javítani a palesztinok szociális és gazdasági helyzetén a régióban. Izrael a palesztin önállósodás támogatásának jegyében felszámolta a Nyugati Parton lévő úttorlaszok és ellenőrző pontok nagy részét is. Sharoni erre azt a példát hozta, miszerint a civil infrastruktúra fejlesztése a „ház alapjaként" szolgál, és a végleges politikai megegyezés, a „háztető" csak ezután lehetséges. Ez új megközelítési mód, amely Izrael reményei szerint sikeresnek bizonyulhat. Azonban ezen segítségnyújtás fejében Izrael egyfajta reciprocitást várna el, amely palesztin részről a bilaterális tárgyalások szorgalmazásában nyilvánulna meg. Az első beosztott véleménye szerint azonban az elképzelés iránt a megosztott palesztin fél jelenleg nem mutat különösebb érdeklődést.

A telepes kérdésre vonatkozóan történelmi jelentőségű tettnek minősítette a 2009. november 25-én Netanjahu által kiadott nyilatkozatot. E szerint tíz hónapra befagyasztják a ciszjordániai zsidó telepek bővítését, valamint felfüggesztik az új építési engedélyek jóváhagyását. Sharoni nyomatékosította, hogy ez példa nélküli, jelentős kompromisszumos lépésnek minősíthető vállalás Izrael részéről. Arra a kérdésre, hogy a telepek, illetve a több százezer telepes mennyiben akadályozzák a békefolyamat előbbre jutását a válasz az volt, hogy a telepek sohasem képezték a béke akadályát. Elmondása szerint, ha Izrael Állam úgy döntene, hogy teljesen kiüríti a Nyugati Part területét, az teljes mértékben kivitelezhető lenne, hiszen hasonló egyszer már végbement a gázai kivonuláskor. Hangsúlyozta, hogy az izraeli álláspont szerint nem ez tartja vissza a béketárgyalások újrafelvételét.

Felmerültek egyéb kérdések is, például a Szíriával kötendő békeszerződés vonatkozásában. Sharoni az izraeli álláspontot kifejtve elmondta, hogy Izrael azonnal támogatná a tárgyalások felvételét, amennyiben a szíriai fél ahhoz nem szabna feltételrendszert. Az iráni atomfegyverkezés megállítását Izrael szerint nemzetközi összefogással kell elérni, ebben a hivatalos álláspont szerint egyéni szerepet Izrael nem kíván vállalni.

Benny Sharoni végezetül azt hangsúlyozta, hogy az elmúlt években Izrael kötött jó pár, az országot fájdalmasan érintő kompromisszumot, jelenleg a tárgyalások folytatásának kérdése a palesztin fél kezében van, amely, ha szintén hajlandó kompromisszumokra, akkor meghúzhatnák a végleges határokat is. Ez a palesztinok érdeke is, hiszen abban az esetben megszülethetne az önálló palesztin állam, és talán a békés egymás mellett élés korszaka is megkezdődhetne.

**Sávai Rita**